

Magdalena Mosionek-Schweda

Finansowanie działalności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w latach 2007-2013

Ekonomiczne Problemy Usług nr 102, 376-386

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAGDALENA MOSIONEK-SCHWEDA

Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW W RAMACH REGIONALNYCH PROGRA- MÓW OPERACYJNYCH W LATACH 2007–2013

Wprowadzenie

Polska korzystała z unijnych funduszy pomocowych długo przed uzyskaniem statusu członka Unii Europejskiej. W ramach programów przedakcesyjnych, środki finansowe kierowane były na dostosowanie polskiego rolnictwa do gospodarki rynkowej (SAPARD), ujednoczenie poziomu infrastruktury technicznej transportu i ochrony środowiska (ISPA), finansowanie projektów inwestycyjnych oraz wzmocnienie instytucji publicznych (Phare). Po akcesji do UE, Polska uzyskała dostęp do wszystkich funduszy europejskich, począwszy od programowania 2000–2006, w którym Unia przeznaczyła dla państw przystępujących w 2004 roku 23 mld euro w ramach funduszy strukturalnych. Z tej kwoty Polska otrzymała 12,8 mld euro. W obecnym programowaniu 2007–2013 nasz kraj również jest największym beneficjentem środków pomocowych. Około 40% otrzymanych funduszy przeznaczono na wzmocnienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw przez współfinansowanie bezpośrednich inwestycji oraz rozwój kapitału ludzkiego. Zarówno w poprzednim programowaniu, jak i w obecnym, konkursy przeznaczone na dofinansowanie projektów inwestycyjnych cieszą się największym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców. W każdym z zakończonych już tego typu konkursów, wnioskowana przez projektodawców wartość dotacji wielokrotnie przewyższała dostępne środki. Ze względu na powszechne zainteresowanie taką formą wsparcia przyjęto, że w obecnej perspektywie finansowej głównym źródłem finansowania projektów inwestycyjnych będą Regionalne Programy Operacyjne (RPO). W przypadku jedynie nowych inwestycji, o stosunkowo dużej wartości, związanych z zastosowaniem nowoczesnych technologii, wsparcie udzielane jest w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka¹.

Programy regionalne mają charakter zdecentralizowany, są tworzone i realizowane przez władze regionalne z uwzględnieniem specyfiki oraz potrzeb danego województwa, by jak najlepiej wykorzystać przyznane fundusze. Każdy z tych pro-

---

¹ Przewodnik po źródłach finansowania z Funduszy Europejskich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010, s. 7.

gramów ma zatem odrębne priorytety i działania, zmierzające do osiągnięcia celów określonych dla danego regionu. W każdym RPO przewidziano działania skierowane do przedsiębiorstw, jednak jedynie w ośmiu wyodrębniono działania przeznaczone wyłącznie dla mikroprzedsiębiorstw, ułatwiając im w ten sposób dostęp do środków unijnych. Celem artykułu jest ocena dostępności programów regionalnych dla mikroprzedsiębiorstw oraz analiza wykorzystania środków przeznaczonych dla tych podmiotów na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego.

2. Dotacje jako źródło finansowania działalności przedsiębiorstw

Według danych GUS z czerwca 2012 roku, w Polsce zarejestrowanych było 3 780 533 przedsiębiorstwa, w tym 96,4% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (3 645 767 podmiotów). Udział małych firm wynosił 3,0% (114 017 podmiotów), średnich 0,5% (17 756 podmiotów) i zdecydowanie najmniej było przedsiębiorstw dużych – 0,08% (2993 podmioty)². Mikroprzedsiębiorstwa odgrywają szczególną rolę w Polsce. Stanowią one większość przedsiębiorstw (96%), zatrudniają ponad jedną trzecią pracujących w przedsiębiorstwach (37,5%), generują jedną czwartą obrotów (26,9%) i wartości dodanej brutto (21,6%) oraz jedną siódmą inwestycji (14,2%)³.

Znacząca rola MŚP (w tym mikroprzedsiębiorstw) we wzroście gospodarczym wynika z cech charakterystycznych tych podmiotów w stosunku do dużych przedsiębiorstw, w tym szczególnie: wyższej efektywności działania dzięki niższym kosztom płac, administracyjnym i zarządzania, większej identyfikacji pracowników z firmą, a dzięki temu większej motywacji, bardziej elastycznej organizacji oraz możliwości szybszej reakcji na zmiany otoczenia rynkowego⁴. Z drugiej strony, cechy małych podmiotów implikują również istnienie przeszkód w ich rozwoju. Jedną z największych barier dla MŚP jest dostępność źródeł finansowania działalności. Z badań przeprowadzonych przez CBOS dla Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan wynika, że MŚP obecne na polskim rynku finansują swoją działalność przede wszystkim ze środków własnych⁵. Najważniejszym źródłem finansowania zewnętrznego tych podmiotów od lat niezmiennie pozostaje kredyt bankowy oraz leasing. Jednakże po 2007 roku zauważalny jest wzrost zainteresowania przedsiębiorców możliwością dofinansowania działalności z funduszy unijnych. Z badań przeprowadzonych w 2009 roku przez PKPP Lewiatan wynika, że 79% respondentów zamierzało finansować planowane w najbliższych latach

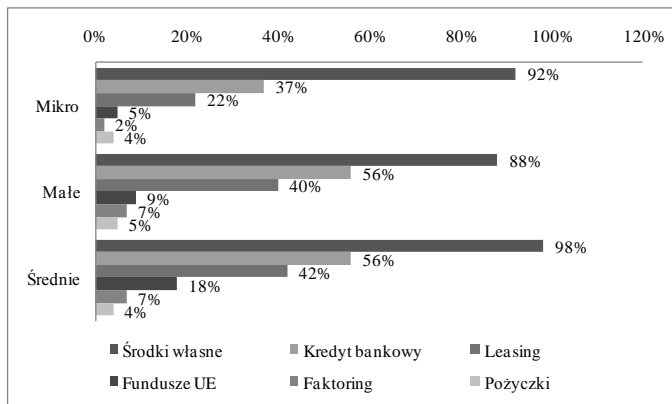
² *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, I półrocze 2012 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 32.

³ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011, s. 53.

⁴ B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa MSP w krajach Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Difin Sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 27.

⁵ M. Starczewska-Krzysztożek, *Konkurencyjność sektora małych i średnich przedsiębiorstw 2008*, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Warszawa 2008, s. 16.

inwestycje ze środków własnych, natomiast 35% zamierzało wnioskować o dotacje z funduszy pomocowych. Skorzystanie z kredytu bankowego deklarowało 33% respondentów, a z leasingu 12%. Respondenci wskazali również, że dotacje są według nich tańszym pieniądzem niż kredyt bankowy (71% badanych), lecz jednocześnie charakteryzują się dużym ryzykiem związanym z nadmierną biurokracją (19%) i opóźnieniami w przepływach finansowanych grożącymi firmie utratą płynności (11%). Fundusze pomocowe, w opinii przedsiębiorców, nie są łatwo dostępnym źródłem finansowania (74%) i wymagają bardzo dużego zaangażowania i wysiłku (80%). Te dwa czynniki najczęściej zniechęcają przedsiębiorstwa do starania się o wsparcie z funduszy unijnych. Wśród przyczyn nieaplikowania o dotacje, badane podmioty wskazywały uwarunkowania prawne, które ograniczały możliwość ubiegania się o dofinansowanie (29% respondentów), a także zbyt skomplikowane procedury aplikacyjne (27%) oraz przekonanie o braku szansy na uzyskanie wsparcia (25%)⁶.

Rysunek 1. Źródła finansowania działalności przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *MŚP pod lupą. Raport*, Europejski Program Modernizacji Polskich Firm, Warszawa 2011, s. 17.

Wyniki badań przeprowadzonych w sierpniu 2011 roku przez firmę badawczą TNS Pentor potwierdzają, że w obecnym programowaniu wzrasta wykorzystanie funduszy europejskich przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP. Wśród badanych podmiotów już co dziesiąty pozyskał dofinansowanie, przy czym częściej z tej formy finansowania korzystały średnie przedsiębiorstwa (około 18% respondentów). W przypadku mikroprzedsiębiorstw jedynie 5% badanych wskazało dotacje z UE jako sposób na sfinansowanie inwestycji⁷ (rys. 1).

Niedostateczna wiedza przedsiębiorców o zasadach działania funduszy pomocowych, źródłach ich pozyskiwania, nadmierna biurokracja, skomplikowane proce-

⁶ *Strategie inwestycyjne przedsiębiorstw w czasie spowolnienia gospodarczego*, wyniki badania PKPP Lewiatan przeprowadzonego w dniach 16–24 kwietnia 2009 r. wśród 515 przedsiębiorstw; <http://pkpplewiatan.pl>.

⁷ *MŚP pod lupą. Raport*, Europejski Program Modernizacji Polskich Firm, Warszawa 2011, s. 16–17.

dury aplikowania oraz rozliczania dotacji ograniczają poważnie zainteresowanie przedsiębiorców taką formą finansowania. Z drugiej jednak strony, pomimo ogromnych nakładów przeznaczanych przez Unię Europejską na wspieranie przedsiębiorczości i działalności inwestycyjnej, popyt przedsiębiorstw wielokrotnie przewyższa podaż dostępnych środków. W latach 2007–2013, fundusze europejskie przeznaczone dla przedsiębiorstw finansują następujące obszary⁸:

- bezpośrednie inwestycje w przedsiębiorstwach – alokacja około 42,8 mld euro (12% wszystkich funduszy),
- przedsiębiorczość poprzez zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców oraz technologie informacyjne i komunikacyjne – alokacja około 44,7 mld euro (13 % wszystkich środków),
- kapitał ludzki i dostęp do zatrudnienia – alokacja około 48,8 mld euro (14% środków).

Dla polskich przedsiębiorców środki te są dostępne w ramach PO Innowacyjna Gospodarka, PO Infrastruktura i Środowisko oraz poprzez Regionalne Programy Operacyjne. Poza krajowymi programami, przedsiębiorcy mogą również aplikować o środki pomocowe zarządzane przez Komisję Europejską (w tym szczególnie w ramach 7. Programu Ramowego na rzecz badań i rozwoju technologicznego oraz CIP – Programu Ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji)⁹. Pewnym ograniczeniem w dostępie do tych programów jest ich wspólnotowy charakter, który oznacza w większości przypadków konieczność realizacji projektu wspólnie z partnerem z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Tak duża różnorodność programów i inicjatyw unijnych, a także krajowych programów operacyjnych ma umożliwić dostęp do funduszy unijnych jak najszerszemu gronu odbiorców celem finansowania działań zwiększających konkurencyjność i rozwój poszczególnych regionów. Wśród tych beneficjentów szczególne miejsce zajmują przedsiębiorstwa, zwłaszcza z sektora MŚP. Z tego względu w każdym Regionalnym Programie Operacyjnym przewidziano działania dedykowane tym podmiotom.

3. Finansowanie działalności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych

W ramach wszystkich Regionalnych Programów Operacyjnych przewidziano wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw zarówno w formie bezpośredniego dofinansowania ich działalności, jak i przez dotacje skierowane do tzw. instytucji otoczenia biznesu, czyli funduszy pożyczkowych, funduszy poręczeń kredytowych oraz wszelkiego rodzaju innych podmiotów, które wspomagają tworzenie, prowadzenie i rozwój przedsiębiorstw. Każdy RPO ma jednak swoje własne cele, osie prioryte-

⁸ *Praca na rzecz regionów. Polityka regionalna Unii Europejskiej na lata 2007–2013*, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Komisja Europejska, Bruksela 2008, s. 11.

⁹ *European Union Support Programmes for SMEs. An overview of the main funding opportunities available to European SMEs*, November 2008, Komisja Europejska, s. 3–5.

towe i działania dostosowane do specyfiki danego regionu i potrzeb zlokalizowanych tam podmiotów. Podobnie kryteria podziału środków alokowanych dla danego województwa na poszczególne obszary wsparcia, terminy i częstotliwość ogłaszania konkursów oraz zasady udzielania dofinansowania są ustalone odrębnie dla każdego województwa. Dotyczy to również pomocy udzielonej przedsiębiorstwom. W tabeli 1 przedstawiono źródła wsparcia działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw przewidziane w ramach poszczególnych programów regionalnych oraz wielkość alokowanych środków. Warto zauważyć, że spośród 16 RPO, jedynie w dziewięciu programach wyodrębniono osobne działania skierowane do podmiotów z sektora MŚP, wyłączając w ten sposób z konkurencji duże przedsiębiorstwa, które często mają większe doświadczenie w aplikowaniu o dofinansowanie, bądź mają możliwość zlecenia przygotowania dokumentacji projektowej firmom doradczym. Z kolei w ośmiu województwach (tj.: kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, opolskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim) opracowano działania lub poddziałania skierowane wyłącznie do mikroprzedsiębiorstw, przy czym poziom maksymalnego wsparcia w poszczególnych RPO waha się od 35% do nawet 85% kosztów kwalifikowalnych projektu. Najczęściej mikroprzedsiębiorcy mogą ubiegać się o dofinansowanie 70% kosztów kwalifikowalnych, chociaż w województwie opolskim podmioty rozpoczynające działalność mogą otrzymać wsparcie wynoszące 85% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku RPO: dolnośląskiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego oraz podlaskiego nie przewidziano osobnych działań dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, zróżnicowano natomiast wielkość wsparcia dla poszczególnych typów przedsiębiorstw.

Tabela 1
Działania w ramach 16 RPO przeznaczone na dofinansowanie działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw

Regionalny Program Operacyjny	Oś priorytetowa i działanie	Wielkość wsparcia	Alokacja finansowa (euro)
1	2	3	4
Województwo dolnośląskie	Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw 1.1 Inwestycje dla przedsiębiorstw	40% – duże przedsiębiorstwa 50% – średnie przedsiębiorstwa 60% – małe i mikroprzedsiębiorstwa	299 316 192
Województwa kujawsko-pomorskie	Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw Działanie 5.2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw Podziałanie 5.2.1. Wsparcie inwestycji mikroprzedsiębiorstw Podziałanie 5.2.2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw	70% – mikroprzedsiębiorstwa 60% – małe przedsiębiorstwa 50% – średnie, duże przedsiębiorstwa	Dz. 5.2.1: 23 504 956 Dz. 5.2.2: 126 798 716

1	2	3	4
Województwo lubelskie	Oś Priorytetowa I. Przedsiębiorczość i innowacje Działanie 1.1. Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw Działanie 1.2. Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw Działanie 1.3. Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw Działanie 1.4. Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii Działanie 1.5. Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki	70% – mikro i małe przedsiębiorstwa 60% – średnie przedsiębiorstwa 50% – duże przedsiębiorstwa	Dz. 1.1. 51,69 mln Dz. 1.2. 138,92 mln Dz. 1.3. 153,87 mln Dz. 1.4. 45,33 mln Dz. 1.5. 84,28 mln
Województwo lubuskie	Priorytet II. Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego Działanie 2.1 Mikroprzedsiębiorstwa Działanie 2.2 Poprawa konkurencyjności MŚP poprzez inwestycje	35% – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	Dz. 2.1. 44 283 683,53 Dz. 2.2. 70 498 421,72
Województwo łódzkie	Oś priorytetowa III. Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość Działanie III. 6. rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	70% – mikro i małe przedsiębiorstwa	40 522 223
Województwo małopolskie	Oś priorytetowa 2. Gospodarka regionalnej szansy Działanie 2.1. Rozwój i podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw – Schemat A	40% – mikro i małe przedsiębiorstwa 30% – średnie przedsiębiorstwa	152 696 925
Województwo mazowieckie	Priorytet I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu Działanie 1.5. Rozwój przedsiębiorczości	50% – mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa	478 401 653
Województwo opolskie	OŚ 1. Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu Działanie 1.1. Rozwój przedsiębiorczości Poddziałanie 1.1.2. Inwestycje w mikroprzedsiębiorstwach	65% – mikroprzedsiębiorstwa 85% – rozpoczynające działalność	46 696 178,03
Województwo podkarpackie	Oś Priorytetowa 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka Działanie 1.1. Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości – Schemat B	70% – mikro i małe przedsiębiorstwa 60% – średnie przedsiębiorstwa 50% – duże przedsiębiorstwa	146 365 287
Województwo podlaskie	Oś Priorytetowa 1. Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie Działanie 1.4. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw	70% – mikro i małe przedsiębiorstwa 60% – średnie przedsiębiorstwa 50% – duże przedsiębiorstwa	130 433 848

1	2	3	4
Województwo pomorskie	Oś priorytetowa 1. Rozwój i innowacje w MŚP Działanie 1.1. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa Poddziałanie 1.1.1. Mikroprzedsiębiorstwa Poddziałanie 1.1.2. Małe i średnie przedsiębiorstwa	60% – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	Dz. 1.1.1. 96 597 629 Dz. 1.1.2. 96 597 629
Województwo śląskie	Priorytet I. Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość Działanie 1.2. Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP Poddziałanie 1.2.1. Mikroprzedsiębiorstwa Poddziałanie 1.2.2. Małe i Średnie Przedsiębiorstwa Poddziałanie 1.2.4. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	60% – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	Dz. 1.2.1. 22 297 778 Dz. 1.2.2. 72 362 000 Dz. 1.2.4. 129 006 182
Województwo świętokrzyskie	Oś priorytetowa 1. Rozwój przedsiębiorczości Działanie 1.1. Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	50%–70% – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	212 765 482
Województwo warmińsko-mazurskie	Oś Priorytetowa 1. Przedsiębiorczość Działanie 1.1. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw Poddziałanie 1.1.5. Wsparcie MŚP – promocja produktów i procesów przyjaznych dla środowiska Poddziałanie 1.1.7. Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw i sektora MŚP w zakresie innowacji i nowych technologii Poddziałanie 1.1.9. Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	50% – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	Dz.1.1.5. 14 278 496 Dz.1.1.7 82 131 892 Dz.1.1.9 186 227 230
Województwo wielkopolskie	Priorytet I Konkurencyjność przedsiębiorstw Działanie 1.1. Rozwój mikroprzedsiębiorstw Działanie 1.2. Wsparcie rozwoju MSP	60% – mikro i małe przedsiębiorstwa 50% – średnie przedsiębiorstwa	Dz. 1.1. 16,098 mln Dz. 1.2. 239,632 mln
Województwo zachodniopomorskie	Oś Priorytetowa 1. Gospodarka – Innowacje – Technologie Działanie 1.1. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez innowacyjne inwestycje Poddziałanie 1.1.1. Inwestycje w mikroprzedsiębiorstwa Poddziałanie 1.1.2. Inwestycje w małe i średnie przedsiębiorstwa	60% – mikro i małe przedsiębiorstwa 50% – średnie przedsiębiorstwa	Dz.1.1.1. 43 688 682 Dz.1.1.2. 81 618 565

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowych Opisów Osi Priorytetowych dla poszczególnych województw.

4. Finansowanie działalności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw w ramach RPO województwa kujawsko-pomorskiego

Regionalny Program Operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego (RPO WK-P) podzielony został na osiem osi priorytetowych. Łączna wartość środków zaangażowanych w realizację planowanych działań wyniesie około 1245 mln euro, z czego 1118,8 mln euro stanowią będą fundusze publiczne, w tym 167,8 mln euro krajowe środki publiczne. Z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie pochodziło 951 mln euro¹⁰, co na tle wszystkich regionów w Polsce plasuje województwo kujawsko-pomorskie na siódmym miejscu pod względem środków otrzymanych z EFRR. Najwięcej z tej kwoty, bo aż 26,5%, przeznaczono na projekty realizowane w ramach 5. Osi Priorytetowej, której celem jest: „wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego, w tym wzrost ich potencjału ekonomicznego, innowacyjnego, wzrost przedsiębiorczości oraz zwiększenie zatrudnienia”¹¹. Uzasadnieniem tak sformułowanego celu oraz alokowania ponad jednej czwartej dostępnych funduszy na jego realizację jest duże znaczenie przedsiębiorstw, szczególnie z sektora MŚP, dla rozwoju regionu, jako czynnika łagodzącego problemy na rynku pracy oraz zwiększającego potencjał ekonomiczny. W drugiej połowie 2012 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zarejestrowanych było 179 500 przedsiębiorstw, co stanowiło blisko 4,75% wszystkich polskich firm. Zdecydowanie największy udział miały podmioty należące do kategorii mikroprzedsiębiorstw – ich liczba wyniosła 173 051, co stanowiło 96,41% ogółu przedsiębiorstw w tym regionie oraz 4,75% wśród wszystkich mikroprzedsiębiorstw w Polsce¹².

W związku z powyższym, poprawa dostępu MŚP do kapitału oraz pobudzenie przedsiębiorczości w regionie stały się kluczowym wyzwaniem i jednym z głównych celów realizowanym w ramach RPO. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki wsparciu finansowemu przedsiębiorstw przewidzianym w sześciu działaniach w ramach 5. Osi Priorytetowej:

- Działanie 5.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu – 6 konkursów,
- Działanie 5.2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw – 7 konkursów, w tym:
  - Poddziałanie 5.2.1 Wsparcie inwestycji mikroprzedsiębiorstw – 3 konkursy;
  - Poddziałanie 5.2.1 Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw – 4 konkursy,
- Działanie 5.3. Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska – 3 konkursy,
- Działanie 5.4. Wzmocnienie regionalnego potencjału badań i rozwoju technologii – 3 konkursy,
- Działanie 5.5. Promocja i rozwój markowych produktów – 5 konkursów,
- Działanie 5.6. Kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje – 2 konkursy.

W ramach powyższych działań zaplanowano przeprowadzenie 26 konkursów.

¹⁰ Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013, s. 9.

¹¹ *Ibidem*, s. 96.

¹² *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, I półrocze 2012 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 55.

Do końca listopada 2012 roku ogłoszono 21 konkursów, natomiast pięć planowanych jest na 2013 rok.

W zakresie bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw zakończono już wszystkie planowane konkursy, w tym trzy przeznaczone dla mikroprzedsiębiorstw w ramach Poddziałania 5.2.1. oraz cztery dla wszystkich typów przedsiębiorstw w ramach Poddziałania 5.2.2. (tab. 2). Rekordowy pod względem przyznanych środków był konkurs ogłoszony w sierpniu 2008 roku. Uchwałą Zarządu Województwa, zwiększono pierwotną alokację na ten konkurs i ostatecznie zatwierdzono do dofinansowania 178 wniosków (spośród 378 złożonych) na łączną kwotę dofinansowania ponad 199 mln zł. Największe zainteresowanie wnioskodawców wzbudził natomiast konkurs ogłoszony w październiku 2009 roku, na który wpłynęło 619 wniosków ubiegających się o dofinansowanie o wartości ponad 793 mln zł, co stanowiło 1755,98% alokacji przeznaczonej na konkurs. Pozytywną ocenę formalną i merytoryczną uzyskało 175 wniosków, przy czym dostępne środki wystarczyły na dofinansowanie jedynie 20 projektów¹³.

Tabela 2
Konkursy przeznaczone na wsparcie inwestycji przedsiębiorstw w ramach RPO województwa kujawsko-pomorskiego w programowaniu 2007-2013

Numer konkursu	Numer działania	Data naboru	Liczba złożonych wniosków	Ocena formalna – wnioski		Ocena merytoryczna – wnioski		Projekty dofinansowane
				Odrzucone	Zatwierdzone	Odrzucone	Zatwierdzone	
4/V/5.2.1/2008	5.2.1.	21.07.2008–01.08.2008	309 wniosków na kwotę dofinansowania 62 176 432,92 zł (119% alokacji)	159	150	4	146	146 projektów; łączna kwota dofinansowania 27 163 946,19 zł
32/V.5.2.1/2010	5.2.1.	01.06.2010 – 09.06.2010	600 wniosków na kwotę dofinansowania 135 730 773,33 zł (707% alokacji)	413	187	69	118	62 projekty; łączna kwota dofinansowania 17 425 209,38 zł
75/V/5.2.1/2011	5.2.1.	09.01.2012 – 20.01.2012	215 wniosków na kwotę dofinansowania 47 964 699,41 zł (467% alokacji)	114	101	16	83	83 projekty; łączna kwota dofinansowania 17 750 679,13 zł
6/V/5.2.2/2008	5.2.2.	13.10.2008 – 26.11.2008	378 wniosków na kwotę dofinansowania 415,362 mln zł (965% alokacji)	165	213	21	192	178 projektów; łączna kwota dofinansowania 199 717 692,65 zł
17/V/5.2.2/2009	5.2.2.	10.08.2009 – 05.10.2009	191 wniosków na kwotę dofinansowania 74 339 786,03 zł (132% alokacji)	59	132	13	119	119 projektów; łączna kwota dofinansowania 42 946 016,23 zł
21/V/5.2.2/2009	5.2.2.	15.01.2010 – 29.01.2010	134 wniosków na kwotę dofinansowania 140 481 003,19 zł (779,92% alokacji)	49	84	43	36	36 projektów; łączna kwota dofinansowania 30 506 522,56 zł
20/V/5.2.2/2009	5.2.2.	15.03.2010 – 26.03.2010	619 wniosków na kwotę dofinansowania 793 532 012,72 zł (1755,98% alokacji)	238	379	202	175	20 projektów; łączna kwota dofinansowania 50 506 871,35 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Departament Wdrażania RPO województwa kujawsko-pomorskiego oraz wyników konkursów ogłaszanych na stronie www.mojregion.eu.

¹³ Dane udostępnione przez Departament Wdrażania RPO województwa kujawsko-pomorskiego.

Najmniejszą liczbę wniosków o dofinansowanie projektów inwestycyjnych złożono w odpowiedzi na konkurs ogłoszony w październiku 2009 roku. Mniejsza liczba wnioskodawców wynikała z ograniczenia podmiotów uprawnionych do aplikowania jedynie do przedsiębiorstw zlokalizowanych w gminach, w których do tychczas nie udzielono wsparcia w ramach Działania 5.2. Początkowo przewidziano na ten konkurs środki w wysokości nieco ponad 18 mln zł, ze względu jednak na spore zainteresowanie (złożono 134 wnioski na kwotę dofinansowania 140 mln zł – 779,92% alokacji) zdecydowano o zwiększeniu alokacji do ponad 31 mln zł. Ostatecznie dotację otrzymało 36 projektów na łączną sumę dofinansowania 30,5 mln zł.

W ramach Poddziałania 5.2.1. przeznaczanego wyłącznie dla mikroprzedsiębiorców zaplanowano i rozstrzygnięto trzy konkursy. Najwięcej środków rozdysponowano w ramach pierwszego konkursu, ogłoszonego w 2008 roku – w sumie dofinansowanie otrzymało 149 beneficjentów (spośród 309 aplikacji) na łączną kwotę nieco ponad 27 mln zł. Największym zainteresowaniem cieszył się drugi z kolei konkurs, ogłoszony w 2010 roku – wnioski o dotacje złożyło wówczas aż 600 przedsiębiorców na kwotę dofinansowania ponad 135 mln zł (1371,05% alokacji). Ostatecznie wsparcie otrzymało jedynie 62 wnioskodawców, co stanowiło około 50% projektów pozytywnie ocenionych na obydwu etapach oceny. Ostatni w tym programowaniu konkurs planowany był na czerwiec 2011 roku, ostatecznie został ogłoszony z półrocznym opóźnieniem. Cieszył się jednak mniejszym zainteresowaniem w porównaniu z dwoma poprzednimi. Łącznie wnioskodawcy złożyli 215 aplikacji, ubiegając się o dotacje w wysokości niespełna 48 mln zł. Pozytywną ocenę uzyskały 83 projekty i dzięki zwiększeniu alokacji na ten konkurs, wszystkie otrzymały wsparcie.

W sumie przedsiębiorcy w województwie kujawsko-pomorskim złożyli 2446 wniosków o dofinansowanie ich działalności inwestycyjnej (w tym 1124 mikroprzedsiębiorców w ramach Poddziałania 5.2.1.), ubiegając się o dofinansowanie w łącznej wysokości ponad 1669 mln zł (prawie 246 mln zł w Poddziałaniu 5.2.1.). Dofinansowanie przyznano 664 projektom, co oznacza, że wsparcie otrzymało co czwarte aplikujące przedsiębiorstwo. W ramach Poddziałania 5.2.1., łączna wartość dotacji przekazana beneficjentom wyniosła nieco ponad 62 mln zł. Kwota ta została rozdzielona pomiędzy 291 projektów, czyli 45% aplikujących. I chociaż zapotrzebowanie zgłoszone przez przedsiębiorców w województwie kujawsko-pomorskim znacznie przewyższało dostępne środki, to jednak porównanie liczby wnioskodawców z liczbą aktywnych przedsiębiorstw wskazuje, że zaledwie około 1,4% uprawnionych podmiotów podjęło próbę skorzystania z możliwości współfinansowania ich działalności ze środków unijnych. W przypadku mikroprzedsiębiorców wskaźnik ten kształtuje się poniżej 1%. Podana wartość może być zawyżona ze względu na fakt, iż niektóre podmioty aplikowały kilkakrotnie w ramach tych samych lub różnych działań, co jeszcze bardziej uwidacznia niewielkie zainteresowanie przedsiębiorstw z regionu kujawsko-pomorskiego taką formą finansowania działalności.

Podsumowanie

Efekty pomocy unijnej można dostrzec już w każdym polskim regionie, zarówno w zakresie projektów dotyczących inwestycji rzeczowych, jak i inwestycji w kapitał ludzki. Korzyści odczuwają również przedsiębiorstwa, bo z myślą o nich tworzone są odrębne fundusze i dla nich dedykowane są liczne programy operacyjne. Jak wskazano powyżej, na wsparcie mogą liczyć również mikropodmioty, dla których w kilku regionach przeznaczono osobne środki, ułatwiając im tym samym konkurowanie o dotacje. Przykład województwa kujawsko-pomorskiego pokazuje jednak, że nadal o dofinansowanie aplikuje niewielka część uprawnionych podmiotów. Sytuacja ta wynika z dość powszechnego przekonania o skomplikowanych procedurach, biurokracji, dużych opóźnieniach w rozstrzygnięciu konkursów, a także z braku wiary w szansę otrzymania dofinansowania. Warto zauważyć, że niezbędne w procesie aplikowania dokumenty, w tym formularz wniosku oraz biznes planu, są jednakowe dla wszystkich przedsiębiorstw bez względu na typ podmiotu czy wielkość wsparcia, o które się ubiegają. Opracowanie dokumentacji projektowej, szczególnie w przypadku projektów inwestycyjnych, jest zadaniem pracochłonnym i często skomplikowanym. Szczególnie, że nie przewidziano uproszczonych wersji dla mikropodsiębiorców, co w praktyce oznacza na przykład konieczność sporządzenia bieżącego i prognozowanego sprawozdania finansowego (bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych) przez podmioty, które stosują uproszczone metody ewidencji i niekoniecznie mają wystarczającą wiedzę z zakresu finansów przedsiębiorstw czy sprawozdawczości. Nie każdy przedsiębiorca jest w stanie samodzielnie przygotować wniosek i biznes plan, a z drugiej strony nie wszyscy mogą pozwolić sobie na skorzystanie z usług podmiotów specjalizujących się w tej dziedzinie. Warto zatem z myślą o nowym programowaniu na lata 2014–2020 rozważyć możliwość opracowania nie tylko osobnych działań wspierających działalność mikroprzedsiębiorstw, ale również dostosować do ich specyfiki zakres wymaganych dokumentów aplikacyjnych.

REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMMES 2007–2013 AS A SOURCE OF FINANCING FOR MICRO-COMPANIES INVESTMENT ACTIVITIES

Summary

European Union funds have supported the development and socio-economic changes in Poland since 1990 when members of the European Community created pre-accession program, called Phare. After accession to the European Union in May 2004, Poland was granted access to all funds, including the Structural Funds and the Cohesion Fund, which are the instruments of EU cohesion policy, to compensate the development of the EU's 271 regions. In the current programming period 2007-2013, the European Union has allocated record sum amounted to 347.4 billion euro to promote economic growth in the regions and create new vacancies. Almost 20% of this amount will receive Polish beneficiaries, including enterprises. The aim of this article to analyze and the possibility of co-financing of micro-companies's investment activity by obtaining EU subsidies and companies' interest in this form of financing as an example of the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship.

Translated by Magdalena Mosionek-Szchweda